

DN Debatt

”Låt privata intressen ta över rovdjursförvaltningen”

Bokmärk artikel

Publicerad 2014-01-20 15:04

REPLIK. Förvaltningen av rovdjur i Sverige borde ske inom särskilda koncessionsområden med jakträtt, skriver advokaten och jägaren Björn Öberg.

Svenska jägareförbundet förmedlar genom Sprängare och Sköld (DN debatt 19/1) den senaste i mängden av åsikter om rovdjursförvaltningen i Sverige. De pekar på risken för illegal vargjakt om nuvarande ordning bibehålls, och jämför med erfarenheter i Finland.

Att man äntligen gör en jämförelse med utlandet är en välkommen vinkling i denna infekterade fråga. Trots att vi i Sverige är världsledande på avreglering inom andra områden har vi en del att lära av andra länder i frågan om regleringen av rovdjursförvaltningen. Tyvärr tycks inte heller privata aktörer som jägareförbundet ha någon lösning att erbjuda, men som varje svensk jägare som har jagat i utlandet vet, kan frågan om de stora rovdjurens existens lösas på lite olika sätt. Eftersom jag själv har jagat i Afrika förvånas jag över att Naturvårdsverket, när beslut fattas om licensjakt på varg, baserar detta på ett underlag som helt saknar referenser till de afrikanska erfarenheterna av rovdjursförvaltning. Här har vi ett område där vissa afrikanska stater kan lära Sverige något, nämligen att förvaltning sker bäst inom stängslade områden.

Den svenska debatten tycks ha fastnat i axiomet att rovdjuren behöver friheten att röra sig över hela Sveriges yta. Rovdjuren själva har knappast begärt denna frihet. När vissa vargar sålunda utnyttjar sin frihet och skapar revir på för människan olämpliga platser är statens lösning att avskjutning skall ske, antingen genom att uttradera hela revir eller genom att tillåta skydds jakt. Detta kan säkert motiveras med risk för inavel och andra argument, men den grundläggande frågan – om rovdjursförvaltningen är effektiv och ändamålsenlig – besvaras inte. Problem med inavel är väl snarast ett tecken på att svenska staten är en dålig förvaltare av detta nationella kapital.

Om vi i stället valde att inspireras av den afrikanska modellen skulle många frågor kunna få en för flertalet acceptabel, och för vargen rent av god, lösning. Krugerparken är en nationalpark i Sydafrika som till storleken är lika stor som hela Ångermanland. Parken är inhägnad vilket möjliggör en förvaltning av djurlivet. Till exempel flyttades för några år sedan ett antal elefanter från parken då de ansågs ha blivit för många. En handel med avelsdjur förekommer mellan olika parker i Afrika.

I Sverige finns stora markområden som skulle kunna möjliggöra en liknande reglerad förvaltning. Vissa av dessa markområden ägs dessutom av staten själv. Samerna i renbeteslandet har förvisso intressen som möjligen kan försvåra uppförandet av stängsel i dessa områden, men utbyggnaden av vindkraft i området har emellertid bevisat att olika intressen kan förenas även i renbetesland till gagn för såväl samebyar som investerare i energiproduktion.

Men inte bara statlig mark behöver komma ifråga. Även stora privata skogsägare borde kunna se värdet av att bidra till att lösa frågan om rovdjursförvaltningen. Om man kan acceptera att andra jägare (varg, lo, björn och järv i stället för människan) håller ned älgstammen och rådjursstammen, borde dessa skogsbolag förmodligen välkomna de stora rovdjurens närvaro i skogen – till priset av att vissa områden kringgärdas med stängsel. I det fall skogsbolagen inte själva behöver betala för dessa stängsel borde aktieägarna bli glada över en sådan möjlighet – särskilt om markägaren härigenom får en ytterligare ersättning för att på detta sätt lösa ett nationellt intresse. Möjligheterna till sådan ersättning torde finnas eftersom intresset av att bevara exempelvis varg tycks vara så stort i vårt land.

Mitt förslag är sålunda att svenska staten skall lägga ut rovdjursförvaltningen på koncession till den eller de markägare som (i) kan visa att man själv (eller kanske tillsammans med berörd sameby) disponerar tillräckligt stora markområden för ändamålet samt (ii) kräver lägsta ersättning för att ta sig an uppgiften. Uppdraget skall vara förenat med jakträtt och stå under Naturvårdsverkets tillsyn. De rovdjur som är oönskade i andra delar av landet skall förpassas levande till dessa stora inhägnade koncessionsområden, istället för att skjutas eller, som i ett aktuellt fall, bussas tillbaka ett antal gånger till Junsele. Härigenom skulle frågan om rovdjursförvaltningen kunna få en långsiktig lösning till förmån för alla de många rovdjur som annars, mer eller mindre okontrollerat, kommer att avlida i förtid på grund av skydds jakt, licensjakt, illegal jakt eller bli påkörda av fordon. Jag skulle själv inte lösa jaktkort för att få jaga varg inom ett sådant koncessionsområde. Men jag skulle gärna se att den viltvårdsavgift som jag och andra jägare betalar går till att förverkliga denna förvaltning, och jag skulle sannolikt även vara villig att betala för att, liksom i Krugerparken, Masai Mara och Serengeti, få köra in i ett sådant koncessionsområde för att få en chans att se de rovdjur som många säger sig vilja ha i Sverige, men som få människor jag känner någonsin har sett fritt levande i svenska skogar.

Björn Öberg, advokat, specialiserad på avregleringar inom infrastruktur, och jägare